

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Parashat Ki Tavo – Du 22 au 26 Août 2021

Souguia n° 34

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Birkat Hagomel (2)

Compléments Halakha

Cette semaine, nous compléterons la Souguia de Birkat Hagomel avec trois sujets Halakha :

1. Faut-il faire Birkat Hagomel pour un voyage en avion ? Nous nous pencherons sur les responsa des contemporains.
2. Combien de fois faire Birkat Hagomel lors d'un voyage comportant plusieurs étapes ?
2. Faire Birkat Hagomel pour son épouse qui a accouché.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

1. Birkat Hagomel pour un voyage en avion

Etudier les arguments du Rav Moshé Feinstein. A quoi compare-t-il le voyage en avion ? Comment traite-t-il la fréquence minimale des accidents ?

Puis comparer avec les arguments du Responsa du Tsits Eliezeret dans le programme de lundi.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן נט

אם הנוסעים בעראפלאן / במטוס / צריכין לברך ברכת הגומל ט' אלול תשכ"ג. מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מוהר"ר מאיר נארדען שליט"א

הנה בדבר הנסיעה בעראפלאן אם צריך לברך הגומל כשהיה ביום שקט ובלא שום חסרון בהמכונה ולא אירע שום דבר בדרך, הוא ברור לע"ד שצריך לברך לא מבעיא להסוברים בסימן רי"ט סעיף ט' דהני ארבעה דחשיב בברכות דף נ"ד לאו דוקא שכן סברי רוב האחרונים וכן נוהגין כדאיתא במג"א סק"י ובט"ז סק"ז כתב שכן מסתבר, שודאי יש לברך דלא עדיפי מיורדי הים באניות לענין שכיחות הסכנה. אלא אף להסוברים בסעיף ט' דדוקא הני ארבעה, נמי יש לברך מתרי טעמי. חדא דהוא ממש כספינה דהוא נמי אינו הולך על הארץ, דזהו עיקר חלוק ספינה מדרכים דיבשה דהדרכים דיבשה אין עצם ההליכה חלוק משיבתו בבית שאם לא יארע כלום הרי לא היה שייך לחוש לכלום, אבל בספינה שהוא על המים הרי עצם ההליכה הוא ענין סכנה שצריך לינצל ממנה דהא במים א"א לחיות אלא זמן משהו בלא הצלתו מהמים ע"י שנמצא בספינה, ולכן כיון שאירע לפעמים שמתקלקלת הספינה ונמצא שאין ההצלה ברורה צריך להודות ולברך הגומל, וא"כ כ"ש בעראפלאן שגרוע ממים שאף רגע אחד אין יכול להיות באויר שודאי ששיבתו בעראפלאן הוא הצלה וכיון שאירע לפעמים שמתקלקל העראפלאן הרי נמי נמצא שאין ההצלה ברורה שלכן יש לו להודות בברכת הגומל

וזהו הטעם שאף בנסיעות הספינות שבזמננו נמי מברכין, אף שנגד הספינות דבזמן הגמ' ואף בזמן הש"ע הוטבו לענין סכנה בהרבה מאד שרק לפעמים רחוקות טובא אירע טביעה בספינה, ואולי הוא פחות מסתם דרכים שבזמננו שהיו בחזקת סכנה, שהוא משום דכיון דהספינה שיושב בה נחשבה שניצול על ידה מהסכנה שהוא במים שנמצא שאף בספינות שלנו הוא נחשב ניצול מהסכנה והרי שייך בעצם לברך, רק אם היה ודאי בלא שום ספק שבספינה ניצולים מהמים היה פטור, משום שלא היה שייך להחשיב שנעשה לו חסד מהשי"ת בנסיעה זו, אבל כיון שאף בספינות אלו שבזמננו אינה הצלה ברורה אף שרק לפעמים רחוקות אירע טביעה שלא מצלת, נחשב עכ"פ שנעשה לו חסד מהשי"ת שיש לברך, ואף שהוא חסד קטן מכפי שהיה בימים ההם נמי צריך לברך דכי על חסד קטן לא נודה להשי"ת שעשה עמנו החסד, והא חזינן לגבי חיוב ברכה על ענין אכילה ושתייה והנאה שאין חלוק בין אכילה ושתייה והנאה גדולה לאכילה ושתייה והנאה מועטת. ול"ד להולכי סתם דרכים שבעצם אין בזה סכנה ואין צורך להצלה ורק כשאירע איזה דבר כליסטים וכדומה צריכים להצלה, אבל כיון שלא אירע שלא היה שם שום דבר המזיק הרי נתברר שלא היה שם שום חשש סכנה ולא נעשה עמו יותר חסד מכפי שהיה בביתו. ולכן אף שעתה במדינתנו נוסעים במאשינעס / במכוניות / שיותר מצוי חשש סכנה נמי א"צ לברך אלא כשאירע ח"ו איזה דבר שפגעו ונגעו המאשינעס ולא הוזקו, אבל כשהיה כשורה שלא נפגע במאשין אחר, הרי נתברר שלא היה חשש סכנה ולא נעשה עמו יותר חסד מאם היה בביתו

וטעם מנהג ספרד שאיתא / סי' רי"ט / בסעיף ז' שנוהגים לברך הגומל כל הולכי דרכים מפני שכל הדרכים הם בחזקת סכנה, נראה שלא מחמת שמדמין ליורדי הים באניות שמזה אין למילף כדבארתי שאם לא אירע כלום הרי לא היה שום חשש סכנה, אבל דימו זה להולכי מדברות שאף כשלא אירע שום חיה וליסטים מברכין שצריך

לומר דהטעם דכיון ששכיחי שם חיות רעות וליסטים הוא בשמירה מהשי"ת שבלא חסד השי"ת עליו היה אירע שם איזה חיה וליסטים ובחסד השי"ת נתן דעה בלב החיות והליסטים שלא יבואו לשם בשעה שעברו שם, ולכן צריכין להודות בברכת הגומל, לכן מדמין כיון שכל דרכים בחזקת סכנה אף שאינו כמו במדברות הוא נמי מחסד השי"ת ששמרם שלא יארע שם אויב ואורב בדרכם. והחולקין עליהם סברי דמדברות דשכיחי הוא כידוע שהיו צריכין להיות בכאן החיות רעות והליסטים והשי"ת לא הניחם לבא מחסדו עליהן, אבל בסתם דרכים שאף שג"כ מצוי שיהיו שם מזיקין מ"מ ודאי אין להחשיב זה כידוע שהיו צריכין להיות בכאן ולכן אין למילף משם לברך דמספק שמא מה שלא באו לכאן היה זה בחסד השי"ת עליו ביחוד משום שרצו לבא ולא הניחם אין לברך דספק ברכות להקל. ול"ד למה שצריך להתפלל מתחלה, משום דבשביל ספק אף קטן ודאי יש להתפלל שלא יארע לו שום מזיק אף בברכה שלכן תקנו להתפלל תפלת הדרך

[...]

ועוד הא הטעם דסוברין שדוקא הני ארבעה כתב במ"ב /ס"י רי"ט/ ס"ק ל"א דמשום שמצוים ביותר תקנו עליהם ברכת הגומל ועל דבר שלא שכיחא לא תקנו, וטעם זה מוכרח להש"ע דהא בסעיף ז' כתב שבספרד נוהגין לברך גם בהולכי דרכים ומסתמא גם הוא נהג כן שהיה מספרדים, ואף שאין זה מהד' דברים שנאמר שם הולכי מדברות, אלא הוא משום דיש למילף גם דברים אחרים ומדמין גם הולכי דרכים שיש ג"כ חשש סכנה אף שאינו כמדברות כיון שעכ"פ איכא חשש סכנה כדבארתי לדידהו, ונצטרך לתרץ דהא דבקרא איתא הולכי מדברות הוא משום דבימי דוד המלך לא היה על הדרכים שום חשש, שלא יקשה ממה שפסק /ס"י רי"ט/ בסעיף ט' לחוש להי"א מדין ספק ברכות להקל שלא לברך אלא על הני ארבעה ולא מדמין, אלמא דטעם דהני דוקא הוא משום דלא חייבו אלא מלתא דשכיחא ולכן בהולכי דרכים ששכיחא הולכים טובא גם לדידהו יש לברך. וא"כ בעראפלאן שהוא מלתא דשכיחא הולכים טובא וגם מצוי הסכנות טובא יש לברך גם לדידהו

[...]

Les mots du jour à apprendre :

Sur leurs locataires	אַאָגוֹרְיָהוּ
Sur leur visage	אַאָנְפִּי'הוּ
Sur son visage (féminin)	אַאָפֶּה

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

שו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן יד (הרב אליעזר יהודה ולדנברג)

ברכת הגומל לנוסע באירון

זה כמה נשאלתי מהני דנחתי וסלקי מהתם להכא ומהכא להתם דרך האויר באירון אם צריכים לברך ברכת הגומל בשם ומלכות, כי בגמ' בברכות ד' נ"ד איתא רק: ארבעה צריכים להודות יורדי הים, הולכי מדברות, חולי ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים, וכך מובא בשו"ע /או"ח/ סי' רי"ט סעיף ט' די"א שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דוקא, ואפילו לפי מה דקיי"ל כדיעה קמייתא לברך כל מי שנעשה לו נס, גם כן אולי זהו דווקא כשקרה לו נס ממש דומיא דנפל עליו כותל או אם באו עליו לסטים וכדו' שנזכר בשו"ע, ומשא"כ בכגון טיסה באירון והדרך עבר עליו בשקט בלי שום תקלה מוחשית, ושמעתי מלחשים שגדולים וצדיקים נחלקו בזה בדיעותיהם

א) והנה לפענ"ד נראה ברור שהבא מדרך רחוקה בטיסה באירון יש לו לברך ברכת הגומל בשם ומלכות. כי הוא בכלל עוברי דרך ים וגם בכלל הולכי מדברות, ותרוייהו איתנהו ביה, שהרי האירון בדרך טיסתו טס גם מעל גבי הים וגם על גבי מדבריות, והנותן בים דרך נותן גם דרך באויר שנקרא ג"כ דרך כאמור: דרך נשר בשמים. ולא משני בזה מה שדרך - נשר אקרי דרך סתמא לא יקרא כדאיתא בחולין ד' קל"ט ע"ב, ואדרבא מה שדרך סתמא לא איקרי ואעפ"כ נותן בה דרך מעבר גם לבני אדם בחכמת ד' אשר בקרבם הנס יותר גדול ומוחשי. ולא עוד אלא שבעברו בדרך טיסתו מע"ג הים יש לומר שאזי הוא לענין זה בכלל נתינה בים דרך, וזכר לדבר לכך יש להביא מדברי הגמ' ביבמות ד' קט"ז ע"ב דאיתא: לא ישא אדם מי חטאת ויעבירם בירדן ובספינה ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד אחר וכו'. ומפרש"י וז"ל: ויזרקם בצד זה של נהר דהיינו נמי דומיא דספינה שפורחין באויר על פני המים עכ"ל, וא"כ ה"ה בשעת טיסת האירון על גבי שטח הים נחשב נמי דומיא דספינה כי פורח באויר על פני המים, וה"ה ממילא נמי על גבי מדברות נחשב כעובר דרך מדבריות וצריך לברך

וזיל בזה גם בתר טעמא, ואותה הסכנה שישנה בהליכה בספינה ובמדברות ישנה גם בטיסה באירון, ואולי עוד יותר מזה, ואם מצינו בספר הערוך ערך ארבע שמביא בשם רב האי גאון שהשיב דסקנת יורדי הים יותר גדולה מהשאר מפני דבחד ריגעא אובדין יעו"ש, הרי מכ"ש בטיסה באירון שכפי הידוע הסכנה יותר גדולה גבי נוסעים דיאבדון בחד ריגעא מסכנה כזאת בזמנינו לגבי יורדי הים באניות, ומעשים בכל יום יוכיחו על כך, ובקילקול בורג אחד בטוחני /בטוחני/ באירון מאלפי הבורגים שנמצאים בו ומורכב מהם אזי כל חכמת הטייסים תתבלע ויחוגו וינועו כשיכור, ואם על יורדי הים באניות תיארם דהע"ה בתור כאלה אשר יעלו שמים ירדו תהומות, מכל שכן שנחשבים מכאלה הטיסים באירון לשמים כי הרי ממש בכל רגע יעלו לשמי רום וירדו מטה וחשים בגופם משינוי האוירים, וחשופים לכל רוח סערה וערפל וכדומה, וגם עלולים לבוא לידי תעית דרך לא פחות מהולכי מדברות, ובזמנינו, גם למקרי חטיפות והתנקשויות כידוע, ולכן כל שיוצאים מכל אלה הסכנות העלולים לקרות צריכים לברך, וכדמצינו שכותב לבאר המהר"ם חאגיז ז"ל בהקדמת ספרו שתי הלחם דענין הארבעה דצריכים להודות, ר"ל, דכיון שיוצאים מן הסכנה אף על פי דלא יארע להם מהפרטים שהוזכרו במזמור חייבים להודות כל זמן שיצאו משער המסוכן שנכנסו בו, דעיקר חיוב ההודאה תלאה הכתוב על מה שהנחם אל מחוז חפצם וכל הקודם למקרא זה אינו אלא סיפור נפלאות ה'. ואדרבה יש להבין חסדי ה' שהקל מעליו זעמו שלא הגיע לידי כך, והן הן גדולותיו וחסדיו ית' כפולות ומכופלות, וראוי לו להודות שיר כפול ומכפל על החסדים שגמל לו הי"ת עיין שם באריכות. (ועיין מ"ש בזה גם בשו"ת איתן האזרחי סי' ג' יעו"ש)

[...]

ד) מיהו בטיסה מעיר לעיר באותה מדינה, ובפרט כשזה לא לוקח כי אם שעה או שעתיים, פחות או יותר, נראה דאין לברך בכגון דא הגומל, דבזמן קצר כזה ובאותה מדינה איננו עלול בכה"ג לסכנתא כ"א לעתים רחוקות

מאד. וחילי דידי מדברי הכנה"ג הגהב"י שכותב בדומה לזה בנוגע לים, דבהליכה דרך ים מעיר לעיר או לכפר שלא לברך בכה"ג, ושכן נהגו. וכ"כ גם החיד"א ז"ל בספרו לדוד אמת סי' כ"ג אות ט' עיין שם. ודון מינה ומינה

Les mots du jour à apprendre :

Sur son visage (masculin)	אַפּוּיָה
Si tu as besoin je te dirai	אַב"א = אַי בְּעֵית אֵימָא
Père	אַבָּא

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy nichmat Chalom Fredj ben Tourquia

2. Voyage avec plusieurs étapes

Lorsqu'un voyage comprend plusieurs étapes faut-il faire la Birkat Hagomel à chaque fois ?

Définir quel type d'étape et quelle longueur nécessite une Brakha à travers les Poskim suivants.

שולחן ערוך סימן ריט סעיף א

ארבעה צריכים להודות. יורדי הים כשעלו ממנה [...]

משנה ברורה סימן ריט ס"ק א

כשעלו ממנה - ודוקא כשעלו ממנה לגמרי ואין בכלל זה מה שעומדים עם הספינה כשבאה לנמל והאנשים שבה יורדים ליבשה ליום או ליומים או עד שתגיע זמן הספינה לילך הלאה דבזה אין מברכין דאכתי לא ניצול מן הסכנה לגמרי וה"ה בהולכי מדבריות ובדרך הליכתם עוברים דרך איזה עיר ג"כ אין מברכין

אליה רבה סימן ריט

כשיעלה ממנו. כלומר אפילו איתרחש ליה ניסא במקום אחד א"צ לברך מיד אלא ממתין עד שיעלה מן הים, והוא הדין אם הלך בספינה ולפעמים באים לנמל ומתעכבים שם יום או יומים א"צ לברך, מיהו אם מעכב הרבה צ"ע, כן כתב **עולת תמיד** [סק"א]. ומצאתי כתוב [עטרת זקנים סק"ב] שאין לברך עד שיצא מהצרה לגמרי, דלכך לא נאמרה כי טוב בשני שלא נגמרה מלאכת המים [ב"ר ד, ו], הרי שהלשון טוב מורה על טובה שנגמרה בטובה ובמלואה, ובחולה עד שילך על בוריו ע"כ [...]

שו"ת בצל החכמה חלק א סימן כא (רבי בצלאל שטרן)

דין ימאים ומלחים לענין ברכת הגומל

[...]

ח) ועדיין עלינו לבאר, אם הם צריכים לברך בכל נמל שהם עולים בו ליבשה, או רק כשיגיעו לנמל שהוא סופו של אותו הקו שעליהם לעבור, או אולי גם שם לא יברכו עד שיגיעו בחזרה למקום מוצאם דהיינו הנמל ממנו התחילה נסיעתם

[...]

ט) אמנם ראיתי בס' שד"ח אסיפ"ד (מער' ברכות סי' ב' אות י"א), שמביא מחלוקת פוס' בזה, ובשם מהררי"א ז"ל כ' שם, דע"כ לא פליגי אלא כשכל חפצו להגיע לעיר פלוני אלא שהוא מוכרח לעבור דרך עירות אחרות, אבל נוח הי' לו אם הי' יכול להגיע למחוז חפצו מבלי לעבור במקומות הנ"ל, על כן כיון דלאו אדעתא דהנך עירות נפק, שפיר י"ל דלא הגיע עדיין למחוז חפצו, ולא יברך עד שיגיע למקום שאדעת' נפיק. משא"כ היוצאים ללכת על קברי צדיקים, הרי חפצם ורצונם אל כל אתר ואתר ואדעתא דכולהו נפיק, לכו"ע צריך לברך בכל עיר ועיר שמגיע לשם להשתטח על קברי צדיקים. וע"ש בשד"ח שהסכים לסברא זו ועבד עובדא בנפשי' כוותי'. ומיישב בזה גם מנהג שלוחי א"י שמברכים בכל עיר שמגיעים לשם, דכיון שכוונתם לקבץ כסף בכל מקומות הנ"ל, נמצא כשיצאו אדעתא דכל אחת ואחת מעירות יצאו וכשהגיעו לשם הרי הגיעו למחוז חפצם וצריכים לברך ע"כ ע"ש. - ולפי"ז נראה דה"ה בנ"ד, כי הימאים ומלחים הנ"ל אדעתא דכל אותם נמלים יצאו, ונמצא בהגיעם לכל א' וא' מנמלים אלו הגיעו למחוז חפצם, וצריכים לברך

י) אבל לקושטא דמילתא נלענ"ד פשוט כי נד"ד שאני מנדונו של השד"ח, דדוקא בהולך להשתטח על קברי צדיקים או שלוחי א"י ההולכים לקבץ כסף, דכל כוונת ותכלית יציאתם היתה להגיע למקומות ההם ולהתעכב בהם כפי הצורך, נמצא כל עיר ועיר מחוז חפצם, שהרי אדעתא להתעכב גם שם, יצאו. משא"כ ימאים ומלחים דנד"ד אם כי מעיקרא אדעתא להגיע לכל א' וא' מן הנמלים בהם הם עוגנים יצאו, מ"מ לא יצאו לעגן שם אלא כדי להעלות ולהוריד נוסעים ומטען, ולא אדעתא לרדת שם מן האני' ולהתעכב בעיר, כי אין זה כוונת ותכלית נסיעתם, וכל שאינו יורד מן הספינה הרי פשיטא שא"צ לברך קודם שיחזור ויפליג, ואפי' אם תשהה האני' בנמל כמה ימים. (ועיי' תמיד (ל"ב א) כל נחותי ימא לא מיתבא דעתיהון עד דסלקין ליבשתא). על כן גם אם באמת הוא יורד מן הספינה ומתעכב בעיר, ואפי' אם הוא מוכרח כעת לעשות כן לאיזה תכלית, כיון שאין זה תכלית נסיעתו ולא אדעתא דהכי יצא, אין זה מחוז חפצו וא"צ לברך

[...]

העולה להלכה: א) מלחים וימאים צריכים להודות כשישובו לביתם אף שבין היום או מחר יחזרו ויפליגו, אבל בנמלים ביניים א"צ לברך אעפ"י שעולים בהם ליבשה ומתעכבים ונחים שם זמן מה (אות ג' י"א). - ב) רגילים ללכת למדברות תמיד צריכים לברך כשישובו לביתם אף שעומדים לחזור ללכת במדבר היום או מחר (אות ד'). - ג) חבוש שנתנו לו רשות ללכת לביתו לזמן מה ולחזור אח"כ לכלאו כיון שעומד לשוב למאסרו א"צ לברך עד שיפטר ממנו לגמרי (אות ה'). - ד) הנודר מהולכי מדברות אסור במי שרגיל ללכת במדברות תדיר גם אם בשעת הנדר הוא בישוב, וכן במי שהוא במדבר בשעת הנדר (אות ד').

Les mots du jour à apprendre :

Forêt	אָבא
Grand-père	אָבא דָאָבא
Leur grand-père	אָבא דְאָבוהוֹן

Programme du Mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de
Chimon ben Juliette et Juliette bat Marcelle*

(Suite)

שׁוֹ"ת שַׁבַּט הַלּוּי חֶלֶק ט סִימָן מֵה (הַרְבַּ שְׁמוּאֵל הַלּוּי וּזְזַנְר)

ב"ה, יום ב' פ' וישב תשנ"ו לפ"ק

לכבוד הה"ג יקר רוח ושלם ר' נתן דוד סגל שליט"א רב צבאי מחוז דן

אחדשה"ט וש"ת

קבלתי מכתבו היקר ואותיות שאלוני בדיני ברכת הגומל אצל חיילי הצבא, ואשיב בעניי בקיצור ליסד ולהציב שרשים כדרכינו דרך העני

ראשית דברים בחיילים הנמצאים ר"ל תמיד במקום סכנה ומידי פעם יוצאים לחופשה לביתם ע"מ כשגמרו ימי החופשה ישובו לאותו מקום סכנה, ונמצאים לפעמים בחופשה ימים רבים האם כל פעם שבאים לביתם יברכו הגומל או רק כשיעזבו הסכנה לגמרי

בענין השאלה הראשונה מש"כ כב' על החיילים שהם במקום סכנה איני יודע אם ר"ל שבהיותם שם עברו מצב של סכנה בפועל ע"י התקפות מחבלים וכיו"ב שרצו לפגוע בנפשם ונצלו מהם א"כ פשיטא דיברכו כשבאים לביתם דסכנה זאת עכ"פ נגמרה ומי יודע אם ישנה עוד, ופשיטא דבזמן המקדש כבר היו חייבים בקרבן תודה כה"ג, אבל אם ר"ל מקום סכנה שהשטח ומקום והדרכים שם מסוכנים אבל לא הי' סכנה בפועל, א"כ לכאורה נפליגין ברבנותא דלדעת התוס' והרא"ש פ"ט ס"י ג' דברכות דוקא סכנה בפועל ונצלו מחייבם בתודה ולדעת הרמב"ן ודעמי' דכל הדרכים בחזקת סכנה דגם מקום סכנה גורם אעפ"י שלא היתה מעשה סכנה בפועל וא"כ מכ"ש חיילים אלו שמקום שהם שם מוחזק למקום סכנה אבל לא עברו סכנה בפועל, ומדיוק לשון הטור או"ח ס"י רי"ט שכל בטעם שיטת התוס' והרא"ש דלא מברכים על יסוד כל הדרכים בחזקת סכנה הוסיף הטור דלא נשנה רק לענין תפלת הדרך אבל ברכת הגומל במקום תודה איתקן, והיינו דזה פשיטא לן דקרבן תודה אינו מביא כה"ג אלא אם אירע סכנה בפועל א"כ הה"ד נ"ד לדעת תוס' ורא"ש דגאוני אשכנז והרמ"א ס"ל הכי לא שייך ברכת הגומל, ולדעת הב"י ושו"ע (והספרדים) שפסק כהרמב"ן ודעמי' דמברכים גם על יסוד דכל הדרכים בחזקת סכנה הה"ד ומכ"ש נ"ד

איברא מש"כ למעלה אינו ברור רק לדעת הסובר דגם בארבע צריכים להודות כים ומדבר מברכים רק כשבא סכנה של ממש לידם, אבל לפי המוסכם בפוסקים דד' שצריכים להודות אפילו לא נתנסו בשום סכנה בפועל, והטעם דעכ"פ ים ומדבר שכיחים ועלולים מאד לסכנה יותר משאר דברים וא"כ כיון דפסק בשו"ע ס"י רי"ט ס"ט דהנך ד' שצריכים להודות לאו דוקא והה"ד למי שנעשה לו נס כגון שנפל עליו כותל וכה"ג וא"כ הה"ד בנ"ד חייבים, ואעפ"י שהתם דוקא במקרה הנס ממש לא כשעבר תחת קיר נטוי ולא נפלה עליו, כבר כ' בא"ר כיון דזה רק זמן קצר עד שיעבור לא נקרא נעשה לו נס אבל לולא זה גם בשאר דברים כעין קיר נטוי הי' נקרא נעשה לו נס כשנמשך זמן רב

ואעפ"י דבשו"ע בס"י מביא דעת י"א דהנך ד' דוקא כבר כ' הפוסקים דדעת הגאונים לנטות אחרי המבואר בס"ט וא"כ פשיטא דמי שבא משטח סכנה ממשית מוקף שוללים ורוצחים אף על גב דלא קרה נס בפועל הא גופא ניסא הוי דיצא לחיים לא פחות מעוברי ימים כל הזמן בים שקט דמברכין דעצם העברה בים נחשב נס

ואשר שאל כב' בחיילים יראי ה' המפליגים בים באופן קבוע, והדין פשוט בפוסקים ומ"ב סי' רי"ט דבין בים בין במדבר מברכים אפילו לא קרה שום סכנה, אימתי יברכו חיילים אלה ברכת הגומל האם יברכו כ"פ שמגיעים ליבשה או לביתם הפרטי דרך חופש, או דלא נקראו הגיעו למחוז חפצם רק ששבו לביתם הפרטי כיון שחובתם ועתידם להפליג שוב אחרי כמה ימים, והעיר ממה שכ' הפוסקים ומ"ב והוא מהא"ר שהולכי ימים שעומדים בנמל כמה ימים אין מברכים כיון שלא גמרו את דרכם וה"נ לא גמרו את שרותם, ולא נתקיים בהם וממוסרותיהם ינתק

הנה לבי נוטה יותר דכן מברכים כשבניתיים שבו לביתם לחופשה לכמה וכמה ימים אעפ"י שלא גמרו שרותם, דזה שכ' המ"ב דאפילו באו לנמל לכמה ימים דלא יברכו זה דוקא דעת הא"ר אבל דעת הע"ת דבזמן ממושך כן יברכו, ומכ"מ גם להא"ר דוקא במטרת נסיעה אחת מסוימת אלא דבינתים מפסיקים קצת לעלות ליבשה ע"מ להמשיך ולגמור הנסיעה מסתבר דעת הא"ר והפוסקים, אבל בספנים שנים אחרי שנים ושם מקום הלוחם וחיתם וכי ס"ד שספן לא יברך כל ימיו ושנותיו ברכת הגומל כיון שעדין לא גמר שרותו דשרותו מתחלק לכמה פרטים, משא"כ נסיעה אחת במטרה אחת

ומאד מסתברים בזה דברי הגאון מאמר מרדכי סי' רי"ט ס"ק א' דמדמה אפילו מציאות ההלכה של הא"ר להמבואר בשו"ע ס"ח דמי שיש לו מיחש קבוע הבא מזמן לזמן צריך לברך הגומל הרי אעפ"י שיודע שיחזור עליו המיחש שוב מברך על כל פעם וה"נ כה"ג דאין במה שצריך לחזור שוב לתפקיד ים סבה לפטרו מן ההודאה על שעבר, ואעפ"י שזה רק לשיטת המחבר בשו"ע ורמ"א חולק היינו לענין איכות החולה דלרמ"א בעינן מכה של חלל וכדומה אבל לא בזמן הברכה, וכן ה"ר כה"ג ממנהג הספרדים לברך כשהולכים מעיר לעיר אעפ"י שיודעים דודאי יצאו עו"פ אחרי שבת ויו"ט, והאשכנזים אין חולקים אלא בזה דסתם הליכה בדרכים לא נכלל בברכת חיוב הגומל של סכנה, ובמאמר מרדכי מכריע מזה כהנהגים לברך ברכת הגומל כל פעם דלא כמצאתי כתוב שבא"ר והנה גם אם לא ננקוט כהמאמר מרדכי בהפסקה באמצע דרך ארוכה סתם כיון שאורך הנסיעה של עכשיו עדין לא נסתימה, מכ"מ באלו המשרתים בים מסתבר שנתנית חופש להם הוא גמר פרק חלקי של שרותם לא של נסיעה מיוחדת, ומה שחוזרים חוזרים לשרותם ועבודתם, אמנם זה דוקא כשחוזרים לזמן מה לביתם, אבל ודאי אם באמצע נסיעה ארוכה לחו"ל מפסיקים קצת ויורדים לאיזה נמל ושוב מושכים בנסיעה להגיע למקום היעוד בזה נופלים בפלוגתת פוסקים הנ"ל וקשה לחייב ברכת הגומל בשם ומלכות עכ"פ

ואשר שאל במכונות נוסעות בדרך ונפגעה מכונת הראשונה ע"י מחבלים ר"ל או מזריקת אבנים האם יושבי מכונות אחרות צריכות לברך או לא אעפ"י שהיו צפופים זה לזה, והאריך קצת בציור השאלה ואומר בקיצור דאם דרכים אלה הם דרכים רגילים לא מסוכנים מיוחדים שדרכינו שלא לברך עליהם והמכונות אחרות לא היתה בהם שום פגיעה א"כ פשיטא דלא יברכו, אבל אם אירע זה בשטח מוחזק לסכנה ועלול לכולם שיקרה כזה כבר כתבתי דמלשונות הפוסקים יראה יותר דבלא"ה צריך לברך כשגיע למקום חופש ומנוחה ומכ"ש כשאירע מקרה כזה, ועל שאלות האחרות אין בידי להשיב עכשיו

והרני דוש"ת ומברכו בכט"ס, מצפה לרחמי ה'

Les mots du jour à apprendre :

Mon père mon Maître	אָבא מָרִי
A la porte des douanes	אָבָא בְּזִיּוֹנִי
A l'entrée de la clôture	אָבָא חוּטְרָא

Programme du Jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Rafoua Chelema de
Chimon ben Juliette et Juleitte bat Marcelle*

3. Faire Hagomel pour son épouse après accouchement

טור אורח חיים סימן ריט

ואם בירך אחר ואמר בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב וענה אמן יצא דגרסינן בפרק הרואה רב יהודה חליש ואיתפח על לגביה רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא אמר להו פטרתן מלאודויי וצריך לומר שהזכירו שם ומלכות כגון שאמרו בריך רחמנא מלא דיהבך לן שהרי כל הברכות צריכות שם ומלכות ואסיקנא כשענה אמן. ופי' א"א ז"ל אף על גב דשומע יוצא בשמיעה בלא עניית אמן היינו דוקא כשהמברך חייב ג"כ בברכה אז יוצא השומע בלא עניית אמן אבל הכא כיון שהם לא היו חייבין בברכה זו לכך הוצרך הוא לענות אמן ולא חשיב ברכה לבטלה כיון שהם לא נתחייבו בה שהם נתנו שבח והודאה למקום כדרך בני אדם שמשבחים למקום על הטובה שמזמין להם לפי זה אם בירך אחד הגומל לעצמו ושמע אחר וכיון לצאת יצא בלא עניית אמן ואם איחר מלברך יש לו תשלום לברך כ"ז שירצ'

בית יוסף אורח חיים סימן ריט

וממ"ש רבינו דלא חשיב ברכה לבטלה מה שבירכו הם אף על פי שלא נתחייבו בה שהם נתנו שבח והודאה למקום על הטובה שמזמין להם. יש ללמוד על מה שנוהגים קצת אנשים שכשילדות נשותיהם עומדים ומברכים ברכת הגומל דלאו ברכה לבטלה היא דכשם דרב חנא בגדתאה ורבנן אף על פי שלא היו חייבים בברכה זו היו מברכים אותה כדי לתת שבח והודאה למקום על הטובה שהזמין להם שנצול רב יהודה כך מי שילדה אשתו אף על פי שאינו חייב בברכת הגומל יכול לברך אותה כדי לתת שבח והודאה למקום על הטובה שהזמין לו שניצולה אשתו אבל מצאתי להרשב"א (נד. ד"ה הרואה) שכתב ואף על גב דבעיא היא בירושלמי (ברכות פ"ט ה"א) מהו לברך אניסא דרביה ולא פשטוה איכא למיפשטה מהא דרב חנא דאיתא לקמן בגמרא (נד:) נראה שדעתו לומר דרב חנא בגדתאה ורבנן לא בריכו על רפואת רב יהודה אלא לפי שהיה רבם וכ"כ ה"ר מנוח (ספר המנוחה פ"י ה"ט) ולפי דבריהם אין ללמוד משם למי שאינו רבו אף על פי שהוא חביב עליו כגופו שיברך על רפואתו. ומ"מ מצאתי לה"ר מנוח שכתב (שם) אבל אחרים אין צריכים ומסתברא דאי אית להו תועלת בהצלתם שמברכין ע"כ ולענין הלכה כיון דלדברי הכל אינו חייב לברך לא יברך ואם בירך גוערין בו דדילמא ברכה לבטלה היא.

משנה ברורה סימן ריט ס"ק יז

על טובת חבירו - וכ"ש על אשתו שהיא כגופו דרשאי לברך ומזה נוהגים קצת אנשים שכשילדות נשותיהם וחוזרות לבורין עומדים ומברכים ברכת הגומל וכשהיא תענה אמן על ברכתו יוצאת בזה ונוסח הברכה יאמר הגומל לחייבים טובות שגמלך כל טוב. ואם בירך שלא בפניה יאמר שגמל לאשתי כל טוב ואם הוא מברך על אביו [או רבו] יאמר בא"י אמ"ה שגמל לאבי [או לרבי] כל טוב ואם בפניו יאמר שגמלך כל טוב.

כף החיים סי' ריט אות ג'

ג) נשים חייבות בצרכת הגומל ואי משום שדרך לאדווי בפני עשרה ואין כבודה של אשה לעמוד בפני האנשים אפשר לה לעמוד צהכ"ג של נשים ולצדך וישמעו האנשים צהכ"ג שלהם ולפחות חצרך בפני איש אחד או נשים כנה"ג צהגה"ט יעו"ש. ו"א צהגה"ט צרכ"י אות ז' וכתב שכן הסכים הרב החסיד מהר"י מולכו בשו"י כ"י סימן קמ"א. אמנם מ"ש הכנה"ג דיכולה לצדך בפני איש אחד או נשים היינו לסברת האומרים דאם צירך בפחות מטשרה ולא כמ"ש לקמן בסעי' ג' אזל לסי האומרים דלא ילא הויא צרכה לצטלה וא"כ לדין דחיישינן לספק צרכות אין לאשה לצדך אלא בפני עשרה כמו האיש ומשום דאין כבודה של אשה לעמוד בפני אנשים יש לה לצדך צהכ"ג נשים וישמעו עשרה אנשים צהכ"ג שלהם או בפני עשרה אנשים מקרוביה ומיודעים ואם לאו חצרך צלא שם ומלכות :

Les mots du jour à apprendre :

A l'entrée des magasins	אַבְבָּא חַנּוּאַתָּא
A l'entrée du magasin	אַבְבָּא דְחַנּוּתָא
A la porte de la ville	אַבְבָּא דְמַחְזָא

Bon Limoud sur Matmidim !